

5. Вибух у Шевченківському суді Києва. Що відомо та як це пов'язано зі справою про вибух під Радою. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-66100017>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-501-6-41>

ПРОБЛЕМАТИКА ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУДДІВ ЯК ВИДУ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Гермак Катерина Олегівна

аспірантка кафедри процесуального права,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

м. Чернівці, Україна

У юридичній літературі під дисциплінарною відповідальністю прийнято розуміти суворе і неухильне виконання норм і заснованих на них розпоряджень, що прийняті в країні. Дисциплінарна відповідальність пов'язана із невиконанням або неналежним виконанням працівником своїх обов'язків. Підвищення рівня довіри громадськості до судової системи повинно сприяти ефективним механізмам відповідальності судді за недотримання та порушення законодавства, а також етичних вимог до займаної посади. Однак, при застосуванні до судді дисциплінарної відповідальності мають братися до уваги характер вчиненого правопорушення та особа судді [2].

Водночас погоджуємося з думкою А. А. Горницького, який зазначає, що говорячи про відповідальність, а надто юридичну, навряд чи можна визнати це явище позитивним. «Відповідальність» практично виникає за порушення соціальних норм, а такі діяння до позитивних не належать [3, с. 90]. Характерною ознакою «позитивної відповідальності», продовжує автор, є те, що тут немає порушення соціальних норм і фактично ніхто ні перед ким не відповідає, якихось негативних наслідків – позбавлення чи обмежень, що являють собою різні обмеження особистого, морального чи матеріального порядку, не настає. І, навпаки, настання юридичної відповідальності, під якою маємо на увазі негативну, ретроспективну відповідальність, немислиме поза здійсненням правопорушення. Тут нормами права чітко визначено, хто, за що, перед ким несе таку відповідальність і які правові санкції застосовуються повноважним органом за конкретне правопорушення до конкретної особи [1, с. 108].

Особливістю юридичної відповідальності суддів є те, що така відповідальність має винятково негативний (ретроспективний) характер

для порушника, що пояснюється низьким рівнем самосвідомості суддів і невисоким рівнем сумлінного виконання своїх професійних обов'язків. Не можна стверджувати про існування процесуальної відповідальності як одного із самостійних видів юридичної відповідальності суддів, оскільки результати процесуальної діяльності судді щодо вирішення ним справ є винятково проявом правової позиції судді, його власного переконання. Значення юридичної відповідальності суддів полягає у: а) сприянні об'єктивності та законності судового процесу; б) формуванні правової свідомості серед суддівського корпусу; в) запобіганні порушенням, що можуть вчинятися суддями; г) забезпеченні незалежності суддів; ґ) зміцненні авторитету суду в суспільстві; д) можливості очищення суддівського корпусу винятково в межах закону (за умов дієвого механізму юридичної відповідальності), завдяки чому в суддівських лавах залишаються лише віддані професії представники [4].

Досліджуючи співвідношення між недоторканністю та відповідальністю судді, Ганс Петтер Гравер у своїй роботі «Судити безкарно: про кримінальну відповідальність авторитарних суддів» зазначив, що «[...] недоторканність суддів не повинна бути безмежною і не повинна виходити за межі того, що вимагає верховенство права, судді повинні бути не тільки незалежними, вони повинні нести відповідальність за вчинені ними протиправні дії [...]» [6, с. 128]. Крісті Данілець та Філіпе Сезар Маркес також підкреслили, що «[...] правосуддя без підзвітності може призвести до зловживань з боку суддів. Таким чином, необхідно знайти баланс між повагою до свободи суддів у прийнятті рішень, з одного боку, та підвищенням рівня їхньої доброчесності та професіоналізму, з іншого. Одним із способів забезпечення підзвітності суддів є система дисциплінарної відповідальності [...]», але необхідно провести чітке розмежування між діями, які можуть бути кваліфіковані як дисциплінарні проступки, і тими, які не підпадають під дію дисциплінарних правил. «[...] Загальне правило полягає в тому, що дисциплінарні правопорушення повинні стосуватися способу здійснення професійної діяльності, а не законності судового рішення або етичних порушень. Лише як виняток дисциплінарна відповідальність суддів допускається за певний ступінь винного порушення правових норм у процесі суддівської діяльності, що вимагає ретельної регламентації цієї підстави та великої обережності при її застосуванні [...]» [5, р. 6].

Незаперечним є той факт, що значущість дисциплінарного проступку суддів є незначною з точки зору її чисельної ваги. Це також може бути зумовлено превентивною дією дисциплінарного законодавства, що також виправдовує більш глибоке вивчення цього питання.

Література:

1. Баулін Ю.В. Юридична відповідальність: проблеми виключення та звільнення. Донецьк: ПП «ВД «Кальміус», 2013. 424 с.
2. Герасимчук С.С. Шляхи удосконалення інституту дисциплінарної відповідальності судді. Держава та регіони. Серія: Право, 2020 р., № 3 (69) том 2. С. 159-163
3. Гончаренко О.В. Актуальні питання притягнення суддів до відповідальності (частина перша). Вісник Вищої ради юстиції. 2011. № 1. С. 77–92.
4. Мелех Л.В. Трактатування дисциплінарної відповідальності суддів в Україні. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ № 3/2018. С. 177-184
5. Cristi Danileț, Filipe César Marques, Acțiune împotriva Corupției în Republica Moldova, Document ethnic, Inspekția judiciară din Republica Moldova, Analiză și propuneri privind legislația și practicile interne, citat 20.04.2022 URL: <https://rm.coe.int/eccd-aac-mld-tp6-judicialinspection-ro-/1680a43574>.
6. Hans Petter Graver Judging without Impunity: On the Criminal Responsibility of Authoritarian Judges Bergen Journal of Criminal Law and Criminal Justice • Volume 4, Issue 1, 2016, online, citat 16.04.2022 URL: <https://www.legal-tools.org/doc/70d29c/pdf/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-501-6-42>

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС КОНКУРСНОЇ ПРОЦЕДУРИ ДОБОРУ СУДДІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Гончар Олег Олександрович

*аспірант кафедри процесуального права,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Процедура добору суддів Конституційного Суду України (далі – КСУ) багатоетапна. Кожен із етапів конкурсної процедури, починаючи від оголошення про початок конкурсного відбору кандидатур на посаду судді КСУ і закінчуючи прийняттям рішення про призначення суддею КСУ, супроводжується вчиненням дій або прийняттям рішень суб'єктами призначення суддів КСУ (президентом, парламентом, з'їздом суддів). Не виключається й допущення бездіяльності суб'єктами призначення суддів КСУ. Попередній відбір кандидатів у судді КСУ